

Hrvatska knjižnica i čitaonica Pleternica

Vinogradska 3, 34 310 Pleternica

Tel: 034/251-045

KLASA: 611-02/24-01/05

URBROJ: 2177-7-1/24-05

Pleternica, 20. veljače 2024.

**SMJERNICE ZA IZGRADNJU I UPRAVLJANJE
KNJIŽNIČNIM FONDOM
HRVATSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE PLETERNICA**

Hrvatska knjižnica i čitaonica Pleternica (u daljnjem tekstu: Knjižnica) prema Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/2021) s obzirom na broj oko 9.000 stanovnika svrstava se u narodne knjižnice tipa VII., među knjižnice koje pokrivaju područje od 3.001 do 10.000 stanovnika.

Knjižnica osigurava osnovne uvjete obrazovnih, kulturnih, informacijskih i društvenih potreba članova zajednice bez obzira na njihov spol, dob, nacionalnost, vjersko opredjeljenje, obrazovanje, radni status itd.

Fokus je na poticanju čitanja i pismenosti na tradicionalnim i suvremenim medijima, cjeloživotnom učenju djece, mladih i odraslih, korištenju suvremeno informacijskom-komunikacijskom tehnologijom, socijalnoj inkluziji ranjivih skupina građana i stvaranju adekvatnih prostornih i kadrovskih preuvjeta za društveno slojevitu knjižnicu u 21. stoljeća. Informacijski, knjižničarski, kulturni i pedagoški rad s članovima i korisnicima Knjižnice odvija se u Dječjem odjelu, Odjelu za odrasle, Studijskoj čitaonici i Odjelu zavičajne zbirke.

Zadaća Smjernica za izgradnju i upravljanje fondom je utvrđivanje nabavne politike kao i osiguranje da se kroz plansku i sustavnu nabavu, sukladno procjenama vrijednosti građe i korisničkim zahtjevima, korisnicima omogući ponuda aktualnih tema i naslova na različitim medijima i formatima, za sve dobne i druge skupine korisnika za potrebe kulturnog uzdizanja, informiranja, obrazovanja, znanstveno-istraživačkog rada, cjeloživotnog učenja i stjecanja informacijske pismenosti, zaposlenja, rekreacije i uživanja u životu općenito.

Izgradnja knjižničkog fonda temelji se na stručnim načelima, načelu intelektualne slobode i prava jednakog pristupa informacijama za sve. U svojoj nabavnoj politici Knjižnica ne provodi cenzuru djela prema sadržaju, autoru ili izdavaču.

Kod nabave nove građe i otpisa uništene, dotrajale i zastarjele građe poštuju se važeći zakoni i propisi: Zakon o knjižnicama i knjižničkoj djelatnosti (NN 17/19, 98/19, 114/22, 36/24), Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/21.), Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe (NN 27/23), Pravilnik o zaštiti knjižnične građe (27/23) te Pravilnik o pružanju usluga i korištenju knjižnične građe i opreme u Hrvatskoj knjižnici i čitaonici Pleternica.

Nabavna politika Knjižnice u skladu je s preporukama UNESCO-ovog Manifesta za narodne knjižnice, IFLA-nih smjernica za narodne knjižnice te IFLA-inih i UNESCO-ovih smjernicama za razvoj službi i usluga u narodnim knjižnicama, Zakona o fiskalnoj odgovornosti (NN 139/10, 111/18, 83/23).

Smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom služe kao pomoć knjižničarima u:

- oblikovanju fonda
- smještaju knjižnične građe
- čuvanju i zaštiti knjižnične građe
- izlučivanju i otpisu knjižnične građe

Fond Knjižnice obuhvaća svu knjižničnu građu za djecu i odrasle, a formira se na osnovi Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, prema profilu i zahtjevima korisnika, postojećih i potencijalnih.

Cjelokupni fond knjižnične građe mora biti aktualan, u njemu moraju biti zastupljena sva područja ljudskog znanja i stvaralaštva kako bi se zadovoljile potrebe korisnika svih dobi, te njihovih obrazovnih i kulturnih razina.

Temeljem članka 18. Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/21) Knjižnica bi trebala imati fond od najmanje 3 sveska knjiga po broju stanovnika i 10 serijskih publikacija.

Prema Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, knjižni fond treba sadržavati 65% beletristike (lijepo književnosti) i 35% stručne, znanstvene i popularno-znanstvene literature, od koje najmanje 1% čini referentna građa. U odnosu na dobnu strukturu korisnika, ukupan fond gradske knjižnice treba sadržavati najmanje 25% knjižne građe za djecu i mlade.

Knjižnica nastoji zadovoljiti zahtjeve društvene zajednice:

- za tradicionalnom knjižničnom građom
- za pristupom novim informacijama kao i novim informacijskim tehnologijama
- za neknjižnom građom (elektroničkom, igračkama)
- osigurati dostupnost građi i informacijama svim korisnicima
- sustavnom izgradnjom zavičajne zbirke
- doprinosom izgradnji knjižničarske struke
- popularizacijom čitanja s posebnim osvrtom na hrvatsku književnost

Osnovni kriteriji u nabavi knjižnične građe su:

- kriterij vrijednosti (obilježja samih djela)
- kriterij potražnje (prema potrebama korisnika)

Specifični kriteriji u nabavi knjižnične građe su:

- ugled autora i nakladnika
- interes korisnika
- prikladnost formata za korištenje u knjižnici
- prikladnost predmeta, stila, jezika i razine čitanja za ciljane korisnike
- jasnoća, točnost i logičnost predstavljanja
- način obrade teme
- kvaliteta prijevoda
- lektura, korektura
- fizičke karakteristike
- relevantnost za korisnike zajednice
- financije
- učestalost korištenja zbirki
- relevantnost prema nastavnom i drugim obrazovnim programima

Kod izgradnje fonda nastoje se zadovoljiti obrazovne i kulturne potrebe lokalne zajednice, informacijska pismenost, promicanje čitanja kao i razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Vrsta građe koja se nabavlja:

- knjige
- lijepa književnost za djecu, mlade i odrasle, uključujući lektiru za osnovne i srednje škole
- edukativne i zabavne slikovnice
- popularno-stručni i znanstveni naslovi
- referentna građa i priručnici
- strip
- periodika
- igračke i društvene igre
- elektronička građa i multimedija

Zavičajna sistematski je prikupljena, obrađena i kao zasebna vrijednost organizirana kolekcija unutar knjižnice koja predstavlja građu od osobite važnosti za povijesni razvoj materijalne i duhovne kulture nekog područja.

Zavičajna zbirka Knjižnice prikuplja:

- publikacije objavljene na području grada Pleternice i okolnih gravitirajućih mjesta
- publikacije autora koji su rođeni ili su djelovali na području grada Pleternice ili okolnih gravitirajućih mjesta, a objavljene su u drugim krajevima Hrvatske i u inozemstvu
- sve što je objavljeno o Pleternici, o njegovom stanovništvu ili o pojedincima, bez obzira na mjesto objavljivanja

Građa koje se ne nabavlja:

- udžbenici
- sitni tisak
- zemljopisne karte
- mikrofilmovi
- bibliofilska izdanja

Načini nabave knjižnične građe:

- kupnja
- otkup Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske
- dar
- vlastita izdanja
- projekt

Knjižnica ne prima darovanu građu koja ne zadovoljava kriterije kupljene građe. Za darovanu građu Knjižnica zadržava pravo odlučivanja o primanju i samostalnom raspoređivanju građe u Knjižnici.

Temelji za kupnju knjižnične građe:

- pregled oglednih primjeraka građe
- odabir iz tiskanih i elektroničkih kataloških ponuda
- prijedlozi korisnika (deziderata)

- praćenje nakladničke ponude putem objava u tisku i na internetu

Knjižnične zbirke neprestano se procjenjuju i vrednuju u skladu sa zadaćama knjižnice i potrebama korisnika. Vrednovanje knjižničnog fonda važan je dio nabavne politike Knjižnice.

Kriteriji za vrednovanje su:

- iskoristivost
- kvaliteta
- dostupnost
- relevantnost
- količina

Iz knjižničnog fonda redovito se izlučuje i otpisuje:

- uništenja građa
- dotrajala građa
- zastarjela građa
- izgubljena građa
- neaktualna građa u više primjeraka za kojom je smanjen interes korisnika

Sva knjižnična građa načelno je dostupna svim korisnicima. Osoblje Knjižnice osigurava pomoć korisnicima pri izboru i traženju potrebne građe. Pristupom internetu osigurava se dostupnost elektroničkih izvora te se omogućuje pristup određenim online bazama podataka.

Zaključak

Smjericama za izgradnju i upravljanje fondom u Hrvatskoj knjižnici i čitaonici Pleternica potvrđuje se da Knjižnica nabavlja građu iz svih područja, bez obzira na vjersku, političku, spolnu ili drugu tematiku. Smjernice nabavne politike preispituju se i prema potrebi ažuriraju budući da se postavke na kojima se temelje s vremenom mijenjaju.

Franjo Novak, ravnatelj

